

ĐỆ TỬ QUY VÀ TU HỌC PHẬT PHÁP

Giám định Lão Pháp Sư Tịnh Không

Chủ giảng thầy Thái Lễ Húc

Giảng từ ngày 6/3/2005 đến ngày 13/03/2005 tại Tịnh Tông Học Hội Australia

TẬP 29

Kính thưa chư vị pháp sư, chư vị đồng tu, A Di Đà Phật!

Khi này chúng ta nói tới:

“Người hạnh cao - danh tự cao - mọi người trọng - không bề ngoài”

Khi đức hạnh của một người cao thượng thì danh tiếng của họ tự nhiên sẽ được lưu truyền. Chúng ta thấy cư sĩ Hứa Triết ở Singapore, bà tận tâm tận lực dùng một đời của mình chăm sóc rất nhiều người, rất nhiều chúng sanh, do đó mà rất nhiều người, nhiều đất nước tôn kính bà. Danh tiếng này không phải do bà mong cầu, mà tự nhiên người khác báo đáp bà. Đương nhiên trong lúc chúng ta giúp đỡ người khác, quan trọng nhất là phải thấy được bổn phận, chức trách của chính mình, chứ không phải là vì danh tiếng mới làm việc này. Nếu như có thái độ như vậy, có thể làm được một nửa sẽ đánh mất tâm ban đầu, ngược lại bị nhấn chìm bởi danh văn lợi dưỡng. Cho nên lúc nào cũng phải nhắc nhở chính mình, mục đích thật sự của làm người làm việc là gì?

“Người tài năng - tiếng tự cao - được người phục - chẳng do khoe”

Khi này chúng ta có nói tới, tài năng phải xây dựng trên nền tảng đức hạnh, nếu không thì giống như hiện nay, rất nhiều người học cao phạm tội, càng có tài hoa thì tai họa càng lớn, cho nên chúng ta phải thận trọng. Những người hại dân hại nước trong lịch sử đều rất có tài năng, chúng ta dẫn dắt con cái mình, mục đích của học tập là gì? Điều này rất quan trọng. Nếu như hôm nay chúng muốn làm nhà văn, vậy thì chúng ta nên chỉ dẫn cho con trẻ như thế nào? Hoặc là bạn của bạn muốn làm nhà văn, chúng ta có nên nói với họ rằng, anh viết một cuốn sách hay là có thể kiếm được rất nhiều tiền không? Hay là mọi người sẽ sùng bái anh, có nên nói như vậy không? Nếu nói như vậy tức là chỉ dẫn họ hướng đến đời sống danh lợi hư ảo; nên nhìn thấy được bổn phận, chức trách, giá trị quan trọng nhất của mỗi một công việc là ở chỗ nào. Nhà văn là người làm công cho xã hội, chúng ta phải nhắc nhở họ rằng, nhất định phải nắm lấy trọng điểm tốt khoe xấu che, để cho bài văn của chúng ta có thể thay đổi phong tục, như vậy mới tốt nhất cho chính mình, cho xã hội.

Sau khi tôi chính thức làm giáo viên, rất nhiều người thân bạn bè biết được, câu đầu tiên họ hỏi khi gặp tôi là gì? Mọi người có biết không? Đầu hỏi tôi, một tháng kiếm được bao nhiêu tiền? Chức trách quan trọng nhất của người làm giáo viên là gì? Tại sao không có ai nhắc nhở tôi, mà toàn hỏi tôi một tháng kiếm được bao nhiêu tiền. Trong đầu của chúng ta luôn nghĩ kiếm được bao nhiêu tiền, hiện nay rất nhiều giáo viên mở lớp học thêm, kiếm được rất nhiều tiền, quên mất bổn phận của người làm giáo viên, quên mất tài năng của chúng ta nên dùng vào đâu. **Tiên sinh Hàn Dũ nói rằng “làm thầy phải truyền đạo, truyền trao sự nghiệp, giúp người giải thích nghi hoặc”**, người làm thầy phải truyền đạo, có thể chính chúng ta cũng chẳng biết cái gì là đạo; giải thích nghi hoặc, có thể là chính cuộc đời mình còn rất nhiều nghi hoặc, vậy thì làm sao giải thích? Chính mình còn không hiểu rõ đạo lý, vậy thì làm sao mà truyền đạo làm người cho học sinh. Khi toàn xã hội đều coi lợi ích làm tiêu chuẩn, thì sẽ quên mất bổn phận chức trách của mỗi một ngành nghề.

Có một trưởng bối nói rằng: hiện nay giáo dục cái gì cũng dạy, chỉ thiếu một thứ, thiếu cái gì? Thiếu đức hạnh, gọi là thiếu giáo dục đức hạnh. Chúng ta thấy được, chức trách quan trọng nhất của người làm bác sĩ là gì? Cứu sống người bệnh. Kết quả là hiện nay phụ huynh cho con cái học ngành y, sau đó nói với chúng: ba mẹ đã tốn rất nhiều tiền để nuôi con ăn học, con phải mau chóng kiếm tiền trả cho ba mẹ. Làm bác sĩ mà coi tiền như mạng thì chúng ta là bệnh nhân có cảm thấy yên tâm không? Nếu họ không cẩn thận, bạn vốn đang mạnh khỏe lại bị mang đi mổ, mổ xong đem may lại rồi nói rằng không sao. Hoặc là mổ ra nhìn một chút rồi nói: chỗ này cũng hỏng rồi, cũng phải bỏ đi. Sau khi bỏ đi rồi, muốn bỏ vào lại cũng không được. Làm bác sĩ mà không có đức hạnh thì bệnh nhân đau khổ biết bao, sợ hãi biết bao! Làm giáo viên mà không có đức hạnh thì tất cả các bậc phụ huynh không biết phải lo lắng biết bao, toàn xã hội cũng vô cùng âu lo, thế hệ sau không xuất hiện rường cột cho đất nước.

Còn có một ngành nghề rất quan trọng, đó là ngành cảnh sát, nếu như cảnh sát không có đức hạnh thì người dân có yên tâm không? Xã hội đen đã rất đáng sợ rồi, đến cảnh sát cũng tạo thành mối uy hiếp nữa sao. Ba ngành nghề này chỉ cần không có đức hạnh thì sẽ ảnh hưởng rất lớn đến phong khí của xã hội. Đột nhiên tôi nhớ ra một ngành nghề nữa, ngành luật sư, họ có thể giúp người dân đòi lại chính nghĩa, nhưng nếu họ không có đức hạnh, có thể sẽ hủy hoại chính nghĩa. Cho nên mấy ngành nghề này rất quan trọng đối với xã hội, khi con cái của chúng ta muốn học những ngành này, chúng ta làm trưởng bối nhất định phải chỉ dạy cho chúng thái độ đúng đắn.

Hôm nay bạn có con cháu thi đậu trường đại học sư phạm, bốn năm đại học đừng để chúng lãng phí mất, nhất định phải dạy chúng quan niệm đúng đắn, dạy học

có vô lượng công đức. “Vô lượng” này phải dạy chúng hiểu rõ, nếu không sẽ khác rất xa. Nếu như nghiêm túc dạy học, dạy tốt con cái của người khác thì gọi là vô lượng công đức; nếu như không dạy dỗ đàng hoàng, dạy sai con cái của người khác thì sẽ là “vô lượng công đức”, lượng này nghĩa là ánh sáng, tiền đồ tăm tối, sai một ly đi ngàn dặm. Bởi vì nếu dạy tốt con cái người khác, sau này chúng làm cha mẹ sẽ ảnh hưởng đến con cháu muôn đời sau; nếu như không dạy học sinh cho tốt, thì chúng sẽ dạy sai con cháu đời sau của mình, vậy thì đã tạo tội nghiệt rất lớn.

Lúc tôi ở Thẩm Quyển, có cơ hội đi giảng ở trường cảnh sát, sau nhiều năm ở trong xã hội những cảnh sát đó quay trở lại trường để được tập huấn, họ đều khoảng ba mươi bốn mươi tuổi. Trước khi tới giảng, vị thầy giáo tới mời chúng tôi tới giảng nói rằng: họ không dễ đứng vào đâu, chút nữa thầy hãy xem tình hình, đừng giảng quá lâu, khoảng một tiếng rưỡi là được rồi. Thầy ấy nói như vậy, trong lòng tôi cũng không bị ảnh hưởng, bởi vì tôi tin rằng thành tâm thành ý, đá vàng cũng tan. Tôi đứng trên bục giảng, các anh các chú công an đi vào, người nào cũng cao to vạm vỡ, chẳng để mắt đến người gầy ốm như tôi. Vừa bước vào cửa họ nhìn tôi rồi nói: sao vẫn còn phải học! Thái độ không vừa lòng, sau đó mọi người ngồi xuống. Cuộc đời chỉ có hai loại cảnh giới, không phải bạn xoay chuyển họ thì là họ xoay chuyển bạn, xem bạn lựa chọn như thế nào.

Tôi đứng trên bục giảng lập tức nghĩ, gặp người thì phải khen ngợi, phải khẳng định họ, lúc mới đầu bạn không nên phê bình cảnh sát không có trách nhiệm, vậy thì xong rồi. Tôi đứng dậy bước lên bục giảng, họ cũng rất có quy tắc, ngay lập tức đứng dậy, gần 200 người đàn ông cùng đứng dậy, sau đó hô: kính lễ. Tôi lập tức bước lên cũng dậm chân, mọi người sao lại giống họ vậy? Sau đó tôi cầm micro rồi nói: các vị lãnh đạo, xin chào mọi người! Sắc mặt họ vốn không tốt, đột nhiên như thế nào? Bạn kính họ một phần thì họ kính bạn ba phần. Tôi gọi họ là lãnh đạo, họ rất vui. Tôi nói: lúc nhỏ tôi xem phim cảnh sát cảm thấy rất tôn trọng họ, cảnh sát là người bảo vệ xã hội. Xã hội này có ba ngành nghề quan trọng nhất, khi cảnh sát có đức hạnh thì tất cả người dân gặp khó khăn tới tìm cảnh sát liền cảm thấy rất an tâm. Nếu như gặp phải tội phạm nhất thời đi làm đường, người làm cảnh sát có thể vỗ vai người đó rồi nói: này anh bạn trẻ! Phải hiếu thuận cha mẹ, con đường này không thể đi được. Nói không chừng nhờ vào tâm chân thành này mà đánh thức được thiện tâm của tội phạm. Tôi nói như vậy, những cảnh sát ngồi bên dưới đều ngẩng đầu ưỡn ngực, cảm thấy họ rất có sứ mạng.

Sau khi giảng được một tiếng rưỡi, tôi nói với mọi người: các vị lãnh đạo, hôm nay chúng ta giao lưu tới đây thôi, cảm ơn mọi người. Kết quả là mọi người nói: thầy

đứng xuống, tiếp tục giảng đi. Tôi đứng đó mà không biết phải làm sao, đơn vị đứng ra tổ chức thấy tình hình như vậy liền nói: hay là giảng thêm nửa tiếng nữa. Lần đó tôi nói rất nhiều về quan hệ vợ chồng, còn có giáo dục con cái, thực ra làm cha mẹ đều rất lo lắng cho con cái của mình, chỉ cần nói tới đề tài họ cần thì mắt họ sáng như sao. Giảng hai tiếng xong tôi đi xuống, tôi nói với họ: tôi tưởng chỉ có Lưu Đức Hoa mới được yêu cầu hát thêm, không ngờ đi giảng cũng được yêu cầu giảng thêm. Mọi người ủa tới vây quanh tôi, rất nhiều anh cảnh sát còn cầm cuốn sách *Đệ Tử Quy* đưa cho tôi kí tên, hôm đó tôi thật là bất ngờ vì được sung ái.

Cho nên tầm quan trọng của đức hạnh, tuyệt đối không phân biệt tuổi tác, ngành nghề, đều có thể phổ biến được. Hôm nay chúng ta may mắn nghe được giáo dục Thánh Hiền quan trọng như vậy, chúng ta cũng hi vọng có thể nâng cao chính mình, sau đó truyền bá những điều tốt lành này tới mọi người. Sau này trong túi của mọi người nhất định phải mang theo một quyển sách, là quyển nào? *Đệ Tử Quy*! Trên xe bus ở Hải Khẩu sẽ nghe thấy tiếng của các bạn nhỏ đang đọc *Đệ Tử Quy*, bởi vì chúng tôi đã tặng ba bốn mươi ngàn cuốn ở Hải Khẩu.

“*Người tài năng*”, tài năng thực sự không phải là do ngẫu nhiên, chúng ta thường thấy người khác có tài năng thì rất hâm mộ, thực ra không thể chỉ nhìn kết quả, mà phải nhìn vào đầu? Nhìn vào nguyên nhân. Một người có tài năng chắc chắn không phải là ngẫu nhiên. Trước đây tôi học thư pháp với cô Dương, học được một hai ngày tôi nói với cô: sao em lại kém xa cô nhiều như vậy? Cô Dương nói: nếu em viết giống được như cô thì cô chỉ có nước đâm đầu vào tường. Cô Dương nói: cô đã viết bốn mươi một năm rồi, mà bắt đầu viết từ năm tuổi, mỗi ngày đều viết một chồng giấy, luyện tập như vậy đó. **Cho nên thực sự muốn có công phu thâm hậu, có công mài sắt có ngày nên kim thì làm gì có chuyện học hành nhẹ nhàng chứ? Đó là lừa người, đều phải học rất cực khổ, “biển học vô biên, lấy khổ làm thuyền”.** Nhưng mà thực sự có khổ hay không? Có câu “**Núi sách có đường nhờ siêng năng, biển học vô biên khổ làm thuyền**”, có khổ không? Mỗi ngày nay mọi người đi học có thấy khổ không? Lý đắc tâm an, làm gì mà khổ chứ!

Sau đó tôi hiểu được tại sao họ cảm thấy khổ? Bởi vì lúc học họ sẽ nghĩ: liệu mình có thi đậu trạng nguyên không? Liệu mình có thi đậu công danh không? Có tâm mong cầu thì sẽ có khổ, không mong cầu, thậm chí là tôi muốn có học vấn, có tài năng để phục vụ người khác, vậy thì học sẽ rất vui vẻ. Thế nên thư pháp của cô Dương đã khá có thành tựu, lúc nào cũng có thể giúp đỡ người khác, vậy thì sẽ rất vui vẻ. Từ khi còn nhỏ con trẻ học một môn nào đó, chúng ta dạy chúng một môn thâm nhập, đợi đến

khi tài năng này thành tựu tương lai sẽ là thành một trợ lực cho chúng, bởi vì chúng đi tới đâu cũng có thể giúp đỡ người khác, tin rằng nhân duyên của chúng sẽ rất tốt.

Học bất kì điều gì chỉ cần có sự bắt đầu thì đều không hề muộn. Cô Dương nói với tôi, cha cô hai mươi bảy tuổi mới bắt đầu học thư pháp, sau đó cũng trở thành nhà thư pháp viết đẹp nhất ở nơi ông sống, cha cô truyền lại cho con cháu của mình. Trong Tam Tự Kinh có nói tới cha của Tô Thức là Tô Tuân, “Tô Lão Tuyền hai mươi bảy tuổi; mới quyết tâm đọc sách vở”. Tô Tuân bị kích thích bởi hai đứa con trai, con của ông lại thông minh như vậy, chịu khó học hành như vậy, nếu người làm cha như ông thua kém quá xa thì thật mất mặt. Cho nên hai ba mươi tuổi ông mới bắt đầu học, sau đó cũng trở thành một trong tám nhà văn lớn thời Đường Tống. Quan trọng nhất là chúng ta có quyết tâm hay không, có tâm lợi ích chúng sanh hay không. Trong “Tam Tự Kinh” có rất nhiều tấm gương, trong đó cũng nhắc tới “Còn như ông Lương Hạo tám mươi hai tuổi; Đối đáp chốn triều đình, đầu đầu trong đám học trò”. Lương Hạo bao nhiêu tuổi mới đậu tiến sĩ ra làm quan? Tám mươi hai tuổi. Mọi người đã tám mươi hai tuổi chưa? Chưa tới tuổi đó, vậy thì còn sớm, đời người bảy mươi tuổi mới bắt đầu. Khi một người có thái độ học tập như vậy, tin rằng sẽ trẻ hơn tuổi thật rất nhiều. Có hay không? Có! Bởi vì cuộc đời có sứ mạng, có mục tiêu nên tràn đầy động lực. Chúng ta xem câu kinh tiếp theo:

“Mình có tài - chớ dùng riêng - người có tài - không chỉ trích: Không nịnh giàu - chớ khinh nghèo - chớ ghét cũ - không thích mới; Người không rảnh - chớ náo phiên - người bất an - không quấy nhiễu”.

“Mình có tài - chớ dùng riêng”, chúng ta hiểu được **nguyên nhân khiến gia đình, xã hội hiện nay động loạn là gì? Chỉ trong một niệm. Khi con người tự tư tự lợi, gia đình hay xã hội đều sẽ phát sinh xung đột.** Khi con người luôn biết suy nghĩ cho người khác, vậy thì gia đình hòa thuận, xã hội yên ổn. Cho nên từ nhỏ dạy con không được ích kỷ, phải có tâm nhân từ, điều này rất quan trọng. Cha mẹ thời xưa đặt tên cho con là gửi kì vọng vào tên, còn cha mẹ hiện nay đặt tên có nhận thức như vậy không? Rất nhiều người đặt tên con là Mary, Mike, gọi chúng như vậy là gì? Muốn chúng thành người nước ngoài. Phạm Trọng Yên tiên sinh đặt tên con trai lớn của mình là gì? Gọi là Phạm Thuần Nhân. Chúng ta xem Phạm Trọng Yên đặt tên cho con như vậy là kì vọng điều gì? Tâm nhân từ thuần khiết. Chỉ nhìn vào tên mà Phạm Trọng Yên đặt cho con mình là biết gia phong của gia đình ông rất tốt.

Con trai ông trưởng thành, có một hôm ông dẫn con mình đi vận chuyển năm trăm đấu lúa mì về quê nhà Giang Tô. Trong quá trình vận chuyển, Phạm Thuần Nhân

gặp được một người bạn cũ của cha mình. Lúc nói chuyện mới biết được tình hình gia đình bạn cũ của cha không tốt, cha mẹ còn chưa mang đi an táng, lại có một người con gái chưa gả đi, cho nên cần một số tiền lớn. Ngay lập tức Phạm Thuần Nhân đem bán hết chỗ lúa mì, nhưng số tiền thu về vẫn không đủ, Phạm Thuần Nhân liền bán luôn chiếc thuyền chở lúa mì, nhờ vậy giải quyết được khó khăn của bạn cha mình. Sau khi trở về nhà báo cáo với cha, hai cha con ngồi cùng bàn, Phạm Thuần Nhân nói: thưa cha, sau khi bán năm trăm đấu lúa mì thì số tiền thu về vẫn chưa đủ. Cha anh ngẩng đầu lên nói: vậy thì bán luôn thuyền đi! Phạm Thuần Nhân nói: con đã bán thuyền rồi. Cha con đồng tâm. Mọi người cảm thấy lúa mì bán rồi, thuyền bán rồi có tổn thất không? Ngọn gió đức hạnh này đã truyền lại hơn tám trăm năm không suy bại, rốt cuộc là ai biết tính toán, rốt cuộc là ai mới thực sự là người biết đầu tư?

Trong quá trình đi giảng tôi từng gặp hai người là con cháu đời sau của Phạm Trọng Yêm, trong đó một người là giáo viên dạy văn ở một trường cấp ba rất có tiếng tại Hải Khẩu, mà con gái của chú ấy đang học khoa ngữ văn Trung Quốc của đại học Bắc Kinh. Bạn xem gia phong tốt biết bao! Trong lúc nói chuyện với họ tôi biết được, gia phong của họ dạy như thế này, họ nói: là con cháu đời sau của Phạm Trọng Yêm, làm tốt là chuyện phải làm, làm không tốt thì mất mặt tổ tiên. Cho nên gia quy của gia đình họ rất nghiêm khắc. Người còn lại tôi gặp khi đi giảng ở Chu Hải, cũng làm nghề giáo, giáo viên cấp hai, anh ấy ở đối diện chỗ tôi nghỉ ngơi. Vừa bước vào anh rất cảm động, nghe xong cũng rất vui, anh nói với tôi: tôi là con cháu của Phạm Trọng Yêm. Nhìn tướng mạo anh có đôi tai rất to, trái tai cũng rất dài, thực sự là “nhà tích chứa điều thiện ắt nhiều niềm vui”, giúp người cũng là giúp mình.

Mỗi lần Phạm Trọng Yêm nhận bổng lộc đều cúng dường cho hơn ba trăm hộ hàng xóm láng giềng, người thân bạn bè. Mà ông còn quyên góp một mảnh đất để mở trường học ở nơi ông sinh sống, trường Hưng Nghĩa Học, hi vọng có nhiều trẻ em được đi học, đất nước có thêm nhiều nhân tài rường cột. Kết quả là nơi mà lúc đầu Phạm Trọng Yêm mở trường Hưng Nghĩa Học ở Tô Châu, sau đó nơi này đã biến thành trường học, trải qua hơn tám trăm năm, trường này đã đào tạo ra ba bốn trăm tiến sĩ, mấy chục trạng nguyên. Công đức của Phạm Trọng Yêm nếu dùng máy vi tính cũng khó mà tính toán được, cho nên “*Mình có tài - chớ dùng riêng*”. Khi một người dùng năng lực của mình đi giúp đỡ người khác, năng lực của họ sẽ không ngừng được nâng lên, **bổ thí pháp được thông minh trí huệ, bổ thí tài được tài phú. Khi chúng ta giới thiệu chánh pháp cho người khác, trên thực tế thì ba loại bổ thí đều đạt được viên mãn.** Bởi vì bổ thí tài bạn cũng phải dùng thể lực của chính mình, kinh nghiệm của chính mình, đây thuộc về bổ thí nội tài. Khi chúng ta đem thái độ đối nhân xử thế đúng đắn nói với bạn mình, để họ hiểu được chừng mực làm người thì họ mới không

làm sai, nếu không cuộc đời của họ sẽ có rất nhiều hối hận và bất lực, đây cũng là bổn phận vô úy.

Tôi nhớ lúc ôn thi hơn bốn tháng, tôi ngồi ở dãy bàn phía trên, bởi vì sư trưởng dạy làm bất kì chuyện gì cũng phải ảnh hưởng đến đại chúng, học tập cũng phải dẫn đầu, ngồi ở trên đầu hàng. Lớp ôn tập đa phần là phụ nữ, bởi vì thi làm giáo viên tiểu học, thi làm giáo viên tiểu học đa phần là phụ nữ. Cho nên tôi rất là nổi trội, một cái đầu cao cao nhô lên ở dãy bàn đầu tiên. Rất nhiều bạn nữ trong lòng cảm thấy có chướng ngại đối với môn toán học, vật lý, hóa học, thực ra thật sự có chướng ngại không? Đều là do tâm lý. Khi họ tới hỏi bài tôi, tôi cũng rất nghiêm túc chỉ cho họ những gì tôi biết.

Có một lần một bạn nữ tới hỏi bài tôi khoảng một tiếng đồng hồ, sau khi tôi giải đáp xong, một người bạn khác khá thân với tôi đi tới đập bàn nói: anh còn tính học bài không? Lãng phí nhiều thời gian như vậy, chính mình không cần học sao? Tôi cười rồi nói: mặc dù đang chỉ bài cho người khác, nhưng người có được lợi ích lớn nhất là ai? Là chính mình. Bởi vì họ muốn học cách giải bài toán này, chúng ta thì học cách làm sao dạy bài toán này cho họ hiểu, cảnh giới không giống nhau, cách suy ngẫm này sẽ càng đi sâu hơn, tư duy cũng nhanh nhạy hơn. Rất nhiều bạn học giải đề toán tới mức mang cả bài vở đến những tiết ôn tập môn khác, còn tôi thì ngay cả đề toán của chính mình chỉ giải có vài bài, bởi vì mọi người đều tới hỏi, thuận tiện tôi cũng luyện tập, học tập luôn.

Sau đó đi thi, năm đầu tiên môn toán thi được 90 điểm. Năm thứ hai tiếp tục thi, bởi vì năm đầu thi làm giáo viên dạy thay, năm thứ hai thi để chính thức thành giáo viên, hiện nay muốn làm giáo viên thật sự không dễ dàng. Bởi vì chỉ có năm đầu tiên là có thời gian ôn tập, năm thứ hai, năm thứ ba khá bận rộn, mặc dù không có thời gian ôn tập nhưng lần thứ hai thi tôi vẫn đạt 88 điểm, lần thứ ba vẫn đạt 88 điểm. Lúc đó **tôi sâu sắc cảm nhận được rằng, càng đi dạy người khác, năng lực của bạn sẽ càng được nâng cao lên, càng sâu sắc hơn, bổn phận pháp thực sự được thông minh trí tuệ.** Cho nên mọi người dạy con cái của mình cũng phải dạy như vậy, có năng lực nhất định phải giúp đỡ bạn học nhiều hơn.

Nghe nói có hai chị em gái có tâm đồ kị rất nặng. Người chị nói: hôm nay có bạn học tới hỏi chị bài toán, chị không muốn nói cho bạn ấy biết. Em gái liền nói: nếu là em thì em sẽ nói, nhưng em sẽ nói đáp án sai. Mọi người không nên cười, con trẻ hiện nay có khuynh hướng như vậy? Tôi nghe được một câu chuyện có thật, có một bé gái hình như học lớp ba hay lớp bốn, môn toán của em thường đứng nhất lớp. Có một

hôm em xin nghỉ, bởi vì ông nội của em qua đời, ông nội của em là giáo sư toán học, cho nên hôm đó em phải xin nghỉ không tới lớp. Tất cả học sinh trong lớp biết được lý do em nghỉ học, cả lớp đang thi môn toán, vừa nghe được tin ông nội em qua đời, các bạn nhỏ trả lời rằng: cuối cùng cũng chết rồi! Tại sao vậy? Nếu ông nội em ấy không mất thì em sẽ luôn đứng nhất. Bạn xem tư tưởng của con trẻ hiện nay đều là chủ nghĩa công danh lợi lộc, thật đáng sợ! **Khi con trẻ chỉ biết công danh lợi lộc như vậy, sự cạnh tranh, giành giật của chúng trước tiên sẽ hướng tới ai? Hướng tới người gần gũi chúng nhất, là ai?** Cha mẹ. Đúng vậy! **Các bậc cha mẹ hiện nay rất khờ, đều đang tạo ra sự bi ai khi về già của chính mình.** Còn có phụ huynh nói, người khác đánh con, con nhất định phải như thế nào? Chuyện này có thật, cho nên phụ huynh hiện nay phải mau chóng nâng cao quan niệm giáo dục mới được.

“Mình có tài - chớ dùng riêng”, năng lực thuộc về phát triển theo chiều hướng, chỉ cần bạn có lòng thì năng lực của bạn nhất định không ngừng được nâng lên, mà bạn còn phải tạo ra cơ hội để rèn luyện chính mình. Trước đây tôi nói với mẹ mình: mẹ thấy đó, từ nhỏ con chưa từng chịu khổ cho nên năng lực quá kém, phải ra ngoài rèn luyện nhiều hơn, đây gọi là tự tạo ra cơ hội rèn luyện chính mình. Bởi vì tôi tuổi Trâu, tiếng Mân Nam của chúng tôi có câu “làm người phải rèn, làm trâu phải cày”, làm người phải rèn luyện, làm trâu phải cày ruộng. Tôi là người nhưng lại tuổi Trâu nên phải cày phải rèn một đời, cho nên đã biết số mạng, trong mạng đã sắp đặt sẵn thì phải rèn luyện cho tốt. Thực sự là khi tôi tiếp nhận công việc này, đến Hải Khẩu trong lòng rất lo lắng sợ hãi, nhưng mà mỗi ngày đều tập trung vào việc làm sao giảng bài, làm sao giao lưu với giáo viên, với phụ huynh. Tìm hiểu được hoàn cảnh hiện nay của họ, sự khó khăn của họ, thậm chí là những ví dụ tốt, những ví dụ thất bại, đều phải chuyên tâm để học tập. **Gánh vác trách nhiệm thực sự là khởi đầu của trưởng thành.**

Tôi cũng vô cùng hi vọng lần này có các bạn đồng tu đến từ hơn mười quốc gia khu vực, mọi người trở về bắt đầu dạy **Đệ Tử Quy** cho trẻ nhỏ ở nơi mình sống, dạy con trẻ thì không khó như vậy? Trong quá trình chúng ta dạy trẻ nhỏ sẽ có giao lưu với phụ huynh, khi phụ huynh nói rằng: những quan niệm giáo dục mà anh nói rất đúng đắn, liệu anh có thể thường chia sẻ với chúng tôi được không? Vậy thì khóa học cho phụ huynh tự nhiên được mở lớp, bạn có thể giảng **Đệ Tử Quy** cho ba đến năm phụ huynh. Bạn không cần lo lắng, một bộ **Đệ Tử Quy** có thể giảng bao lâu? Có thể giảng được nửa năm. Thực tình mà nói nếu bạn giảng xong nửa năm rồi giảng lại **Đệ Tử Quy** sẽ cảm thấy có giống trước không? Không còn như trước nữa, cảnh giới của bạn được

nâng lên. Hiện nay chúng ta cần có chí hướng, có quyết tâm, nhưng mà phải bắt lấy cơ hội trong làm có học, trong học có làm, chứ đợi bạn học thuộc tứ thư ngũ kinh, đều học xong rồi, lúc này thì bom nguyên tử đã thế nào? Đã không còn kịp nữa. Chúng ta phải tùy theo tình hình, bắt đầu làm từ gia đình, từ nơi mình sinh sống.

Tại sao trường học lại coi trọng thành tích học tập, mà không coi trọng giáo dục đức hạnh, căn nguyên là gì? Do thầy hiệu trưởng sao? Do giáo viên sao? Mà là do ai? Do phụ huynh. Có một câu nói như thế này “học sinh sợ thầy cô, thầy cô sợ hiệu trưởng, hiệu trưởng sợ phụ huynh, phụ huynh lại sợ học sinh”, tạo thành một vòng tuần hoàn khá vi diệu. Khi phụ huynh thực sự coi trọng đức hạnh thì dần dần sẽ chuyển hóa được phong khí của trường học. **“Đất nước hưng vong, ai cũng có trách nhiệm”, chúng ta nên tùy duyên tận tâm mà phổ biến.**

Sư trưởng cũng từng nói rằng, nhiều một chuyện chỉ bằng bớt một chuyện, bớt một chuyện chỉ bằng không có chuyện. Câu nói này quan trọng nhất, nếu như là chuyện danh văn lợi dưỡng, ngũ dục lục trần, thị phi nhân ngã, tham sân si mạn, tốt nhất là đều buông xuống mới đúng, mới khiến thân tâm thanh tịnh. Thời xưa khi Di Lặc Bồ Tát thị hiện làm Bồ Đại hòa thượng thời nhà Tống, lúc ngài đi đường luôn vác theo một cái túi vải lớn, người bên cạnh hỏi ngài: Bồ Đại hòa thượng, cho con hỏi làm thế nào để học Phật? Bồ Đại hòa thượng không nói gì, hai tay buông ra, túi vải rơi xuống đất. Người bên cạnh nói: là phải buông xuống! Sau khi buông xuống phải làm thế nào? Bồ Đại hòa thượng lại cúi người xuống xách túi vải lên, phải buông rồi đi. Sau khi buông xuống phải nhắc lên. Buông xuống điều gì? Buông xuống tự tư tự lợi, phân biệt, chấp trước; nhắc lên điều gì? Nhắc lên vì Phật pháp, vì chúng sanh, sanh khởi “vô duyên đại từ, đồng thể đại bi”. **Nếu như học Phật chỉ có buông xuống, như vậy là chấp vào không. Việc nào nhân duyên chín muồi thì chúng ta phải tận lực làm; nhưng mà nếu như nhân duyên chưa chín muồi thì chúng ta cũng không miễn cưỡng, nếu không chính mình phiền não, người khác cũng vì đó mà phiền não.** Nhưng mà để nắm bắt được chúng ta cũng phải từ từ nghiên cứu, nâng cao thì mới phán đoán chuẩn xác được. Có khi chúng ta thường nói tùy duyên, mỗi lần gặp phải chuyện gì liền nói: để xem chư Phật – Bồ Tát sắp xếp vậy, tùy duyên: tùy duyên nhiều lần sẽ biến thành tùy tiện. Cho nên chúng ta phải bình tĩnh phân tích, quan sát nhân duyên, chỉ cần trước mắt nhìn thấy nhân duyên chín muồi thì chúng ta nhất định phải tận lực làm mới được.

“Người có tài - không chỉ trích”, người khác có tài năng, có năng lực, chúng ta tuyệt đối không được đố kỵ, không được chướng ngại, phải tu tùy hỷ công đức, phải tu xưng tán Như Lai. **Thực ra đố kỵ là ma vương lớn nhất, khi chúng ta đố kỵ người**

khác, tâm tình thực ra đã đi về đâu? Đi tới địa ngục rồi. Đố kị dần dần sẽ biến thành tâm sân hận, mà sân hận là dẫn nghiệp quan trọng nhất đưa ta tới địa ngục. Địa ngục hay thiên đường chỉ cách nhau một niệm, từ đố kị chúng ta xoay chuyển thành tán thưởng, thành tùy hỷ, thậm chí là thành tựu việc tốt của người, vậy thì bạn sẽ có vô lượng công đức. Khi chúng ta tùy hỷ việc tốt mà người khác làm, vậy thì lúc đó tâm của chúng ta và tâm của họ có giống nhau không? Giống nhau! **Học Phật, tu Phật là tu ở chỗ nào? Tu tâm**, cho nên công đức của họ và bạn là giống nhau không khác biệt. Tôi nhớ lúc xem bộ phim truyền hình Không Tử Truyện, bộ phim này rất hay, có một cảnh quay rất nhiều học trò tới nhà thầy Không Tử cầu học, vợ của thầy Không Tử nấu rất nhiều cơm mời họ ăn, sau đó mỉm cười với mỗi một người học trò. Lúc đó tôi cảm nhận được, công đức của vợ thầy tuyệt đối không hề khác công đức của thầy. Chúng ta có thể nhìn ra được, nụ cười của vợ thầy là vô cùng hoan hỷ, mỗi một người có thể chuyển ác thành thiện, có thể phá mê khai ngộ. Tu hành không hề khó, chỉ xoay chuyển trong một niệm mà thôi.

Câu tiếp theo **“Không nịnh giàu - chớ khinh nghèo”**. Câu này cũng dẫn dắt chúng ta đối xử với người khác phải có tâm bình đẳng, dẫn nghiệp quan trọng nhất để thành Phật đó là tâm bình đẳng. Có một hôm Tử Cống hỏi phu tử, “Nghèo mà không nịnh, giàu mà không kiêu, như thế thì thế nào?” Tử Cống hỏi, người bạn cùng nhưng không siểm nịnh, người giàu có nhưng không kiêu ngạo, người như vậy thì như thế nào? Phu tử trả lời: cũng được, **nhưng không bằng nghèo mà vui với đạo, giàu mà hiếu lễ**. Chúng ta cầu học vẫn phải không ngừng nâng cao cảnh giới, khi nghèo cùng thì họ hiểu được “bởi vì đời trước của mình không tu tập cho tốt, đời này chưa đủ nỗ lực, cho nên phải không ngừng cố gắng”, **mặc dù nghèo cùng nhưng vô cùng vui vẻ, tiếp tục mạng do ta tạo, phước do ta cầu**. Người giàu có cũng hiểu được, lấy của xã hội thì phải dùng lại cho xã hội; nếu như sau khi giàu có lại không muốn bỏ tiền ra, chỉ muốn tích lũy tiền tài, vậy thì phiền phức rồi, tích tài làm tổn hại đạo, tiền tài của họ sẽ bắt đầu biến chất.

Trước đây chúng ta từng nói tới vị doanh nhân họ Chu ở Thượng Hải, tài sản của ông có ba triệu đồng, đến đời con đã tiêu sạch sẽ. Cho nên người giàu có nên sanh khởi trách nhiệm đối với xã hội, chúng ta thấy rất nhiều viên ngoại thời xưa đều ưa thích bố thí. Thực ra nếu nhìn thấy người khác có tiền liền chạy tới nịnh nọt bờ đờ, mọi người xung quanh sẽ có cảm nhận như thế nào? Có thoải mái không? Rất không thoải mái. Có một chuyện khá thú vị, tôi để con trẻ đọc “Chu Tự Trị Gia Cách Ngôn”, cả đoạn văn có hai câu chúng đọc vang vang khá lớn tiếng, tôi cũng không gọi ý gì với chúng. Hai câu này trong cả đoạn văn chúng đọc lớn tiếng nhất, đó là “Thấy kẻ giàu sang mà ra dáng siểm nịnh, xấu hổ chi bằng; Gặp người bạn cùng mà giờ thói kiêu

căng, hèn mạt quá lắm”. Bạn xem trong lòng con trẻ có chính nghĩa hay không? Có! Khi chúng ta nịnh giàu khinh nghèo, trên thực tế là quan hệ với người khác, nhân duyên với người khác càng ngày càng kém. Mà khi bạn nịnh bợ người giàu có, người thực sự có tầm nhìn thì họ có bị ảnh hưởng bởi bạn không? Sẽ không, ngược lại càng coi thường bạn. Gặp người nghèo cùng mà khinh nghèo thì có thể sẽ khiến người nghèo cảm thấy không vui, vô cùng đau khổ. Nhưng mà sông có khúc người có lúc, lúc bạn khó khăn thì những người này sẽ thế nào? Có thể là ném đá xuống giếng. Cho nên cuộc đời tuyệt đối không được có ý niệm làm tổn thương bất kì người nào hay bất kì chúng sanh nào. Bởi vì có ý niệm như vậy, sớm muộn gì cũng oan oan tương báo.

Câu tiếp theo, “*chớ ghét cũ - không thích mới*”. Đối với đồ vật, đối với bạn bè xung quanh không được có mới nói cũ. Ví dụ như mẹ tặng quần áo cho chúng ta, chúng ta phải càng mặc càng sinh tình cảm, bởi vì bộ quần áo này còn chứa đựng sự quan tâm, sự yêu thương bảo hộ của mẹ dành cho chúng ta. Người thời xưa, à chưa nói tới người thời xưa, người sống cách đây ba năm mươi năm rất trân trọng món đồ cũ. Giống như mẹ tôi, tủ đựng chén bát là của hồi môn lúc mẹ tôi lấy chồng, bây giờ vẫn còn để dưới hầm nhà tôi, không nỡ đem đi bỏ; trong nhà cô Dương cũng còn của hồi môn lúc cô ấy lấy chồng, hiện nay vẫn còn đang dùng. **Khi một người có thể trân trọng đồ cũ thì họ nhất định vô cùng tiết kiệm, tiết kiệm là cái gốc trị gia, tiết kiệm mới có thể khiến gia đình không tới mức mau chóng lụn bại.**

Ngoài đồ vật ra, đối với con người cũng nên “*chớ ghét cũ - không thích mới*”. Có một bé gái cãi lại mẹ rồi bỏ ra ngoài không về nhà. Cả ngày không ăn gì, đói không chịu nổi, em đi tới trước một tiệm mì, nhìn thấy tô mì mà rớt nước miếng. Bà chủ tiệm mì nhìn thấy liền gọi em tới, bà nói: tới đây, cô nấu một tô mì cho con ăn, không cần trả tiền. Bé gái ngồi đó ăn mì, đột nhiên rơi nước mắt, bà chủ tiệm hỏi: sao con lại khóc? Em nói: cô đối xử với con thật tốt, còn nấu mì cho con ăn, con với mẹ cãi nhau, sau đó con bỏ nhà ra đi. Bà chủ tiệm nói với em: cô mới nấu một tô mì cho con, mà con đã cảm động như vậy, mẹ con đã nấu cho con ăn biết bao nhiêu tô mì, sao con lại quên mất vậy? Khi con người làm việc theo cảm tính thường sẽ quên mất ân đức của cha mẹ, còn có ân đức của những người yêu thương bảo vệ chúng ta, cho nên tuyệt đối không được có mới nói cũ. Chúng ta phải học tập theo tinh thần của Tống Hoàng, càng ngày càng yêu thương vợ mình, càng ngày càng nhớ tới công sức của vợ. Án Quang đại sư cũng từng nói rằng, tất cả các ông chồng đều phải đối xử tối với vợ mình, bởi vì người vợ có ân đức mà chúng ta vĩnh viễn không thể báo đáp, đó là giúp chúng ta nối dõi tông đường. Nếu không thì một mình chúng ta có làm được không? Đúng vậy, bạn không làm được. Chúng ta không làm được, nhờ có người vợ mới thành tựu được, ân đức này một đời cũng không thể báo đáp được. Khi chúng ta dùng thái độ như vậy để

đối xử với những người yêu thương chúng ta, vậy thì tình cảm của đôi bên sẽ càng ngày càng nồng đậm.

Khi kết giao bạn bè, con người thường phạm phải lỗi này, hình như cảm thấy bạn mới khá thú vị, mới mẻ. Tục ngữ có câu, “Quân tử kết giao nhạt như nước, tiểu nhân kết giao ngọt như mật”, câu này có đạo lý không? Có! Đạo lý này bạn nhất định phải tin tưởng, nếu không bạn sẽ gặp phải một số mối quan hệ không tốt, tiền trong túi lại bị mất đi không ít. Tại sao vậy? Tiểu nhân kết giao ngọt như mật, bởi vì họ đầu tư vào những gì bạn thích là có mục đích. Trong quá trình quen biết thường nịnh bợ bạn, bạn nói gì cũng hay. Nhưng mục đích thật sự của họ là gì? Là muốn có được mối làm ăn với bạn, đợi khi hợp đồng ký kết xong, có thể họ sẽ biến thành người khác. Nhưng mà tại sao quân tử kết giao nhạt như nước? Trong nhạt có mùi vị đích thực, bởi vì bạn bè biết được, mặc dù chúng ta là bạn tốt, nhưng mỗi người đều phải làm tròn bổn phận đối với gia đình; phải chăm sóc cha mẹ, dạy dỗ con cái. Cho nên bạn bè tốt khi nói chuyện với chúng ta, tới bảy tám giờ tối sẽ nhắc nhở bạn: mau về nhà đi? Chẳng phải anh sẽ kể chuyện giáo dục đạo đức cho con trai anh sao? Họ còn tùy hỉ công đức của bạn, tuyệt đối không thể ngày nào cũng cùng bạn ăn uống chơi bời.

“*Người không rảnh - chớ nào phiền*”. Câu này là thực hành tâm từ bi, cũng là thực hành không làm phiền não chúng sanh, khi người khác có việc, bạn không được xen ngang vào, như vậy sẽ khá ngại ngùng, khiến cho người khác lo lắng. Chúng ta cũng phải thường “thị tứ minh”, nhìn cho rõ ràng, nếu như họ đang nói chuyện với người khác, bạn không được nói xen vào. Thậm chí là dù người bạn này đang không làm gì, chúng ta cũng không thể đi tới rồi nói một tràng dài, mà phải hỏi họ trước: bây giờ bạn có thời gian không? Nói không chừng trong đầu họ đang suy nghĩ một vấn đề khác, bạn vừa bước vào làm ảnh hưởng đến suy nghĩ của họ. Cho nên chúng ta luôn phải sanh khởi sự tôn kính đối với người khác, như vậy thì đôi bên sẽ có khoảng cách khá đẹp.

Gọi điện thoại cũng rất quan trọng, rất nhiều người vừa nghe điện thoại liền nói liền thoắt. Có thể đối phương đang tiếp khách, không nói xen vào được nên đành cúp máy, khiến cho người bạn đó ngẩn ngơ không biết tại sao. Cho nên câu đầu tiên khi nghe điện thoại là hỏi thăm, sau khi hỏi thăm thì phải hỏi đối phương: anh bây giờ có rảnh không? Nói chuyện điện thoại có tiện không? Khi chúng ta luôn suy nghĩ cho người khác, bạn bè sẽ cảm thấy ở bên cạnh bạn vô cùng thoải mái, nhưng mà lại không biết vì sao, thực ra nguyên nhân là do thông cảm và suy nghĩ cho họ từng chút một. Thông thường khi bạn bè đang ăn cơm hoặc nghỉ ngơi, chúng ta cũng không nên gọi điện thoại, như vậy sẽ ảnh hưởng đến sinh hoạt của họ. Gọi điện thoại, hoặc ghé thăm

đều cố gắng không đến vào khoảng thời gian ăn cơm hay nghỉ ngơi, như vậy mới lịch sự. Đương nhiên nếu quen biết thân thiết, lại gặp chuyện gấp gáp thì lúc này có thể điều chỉnh một chút, tùy cơ ứng biến. Đây là “Người không rảnh - chớ nào phiền”.

Câu tiếp theo “*người bất an - không quấy nhiễu*”. Khi tâm tình chúng ta không tốt, mọi người có muốn người khác tới nói chuyện với chúng ta không? Hay là tới nói luận thuyên một hồi, bạn có muốn như vậy không? Cho nên người khác cũng giống như vậy. Tiết học hôm nay tới đây thôi, cảm ơn mọi người.